

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 11
2016.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

1. Немањина бр. 22-26,
телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104

или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(**smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs**)

Сарадници: Јелена Васиљевић, оператер за системе базе података
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података
Радмила Тубин-Михајловић, оператер припреме података
Гордана Михајловић, оператер припреме података
Гордан Горуновић, оператер за системе базе података
Смиљана Павков, документалиста

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења и Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

ШТАМПА:

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1.** Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
- 2.** Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе
- 3.** Преглед садржаја нових бројева часописа
- 4.** Преглед старих публикација
- 5.** Преглед нових књига
- 6.** Листа најчитанијих књига

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Малезији, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Џакарти, Јована Јовановића, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Малезији, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Џакарти, Слободана Маринковића, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије при Карипској заједници (CARICOM) са седиштем у Вашингтону, Ђерђа Матковића, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2016

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Пољској, Николе Зуровца, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Народној Демократској Републици Алжир, Мирослава Шестовића, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије при Асоцијацији нација југоисточне Азије (ASEAN), са седиштем у Џакарти, Јована Јовановића, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије при Асоцијацији нација југоисточне Азије (ASEAN), са седиштем у Џакарти, Слободана Маринковића, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Закон о спречавању насиља у породици, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Закон о изменама и допунама Кривичног законика, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Закон о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Уредба о ближем садржају акта о безбедности информационо-комуникационих система од посебног значаја, начину провере и садржају извештаја о провери безбедности информационо-комуникационих система од посебног значаја, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Уредба о ближем уређењу мера заштите информационо-комуникационих система од посебног значаја, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Уредба о утврђивању Листе послова у областима у којима се обављају делатности од општег интереса и у којима се користе информационо-комуникациони системи од посебног значаја, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Уредба о поступку достављања података, листи, врстама и значају инцидената и поступку обавештавања о инцидентима у информационо-комуникационим системима од посебног значаја, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Уредба о спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Уредба о измени Уредбе о начину и поступку добровољног служења војног рока са оружјем, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Одлука о учешћу припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама у 2016. години, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о усвајању годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2016. години, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлуке о изменама Одлука о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о измени Одлуке о образовању Савета за националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о изменама Одлуке о оснивању Координационог тела за родну равноправност, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о допуни Пословника о раду Високог савета судства, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о образовању Организационог одбора за припрему састанка Савета министара спољних послова Организације за црноморску економску сарадњу, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата за судију који се први пут бира, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судије на сталној судијској функцији у други или виши суд и о критеријумима за предлагање кандидата за председника суда, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Наредба о изменама и допунама Наредбе о утврђивању Оперативног плана за одбрану од поплава за 2016. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Решење о постављењу вршиоца дужности директора Управе за заједничке послове републичких органа, Дејана Јонића, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Александра Ребића, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Решење о изменама и допунама Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2016

Решење о изменама Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Закључак Владе Републике Србије о усвајању Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за 2016. и 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2016

Смернице за израду и спровођење плана интегритета, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Обавештење о датуму ступања на снагу Протокола између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства безбедности Босне и Херцеговине о сарадњи у области форензичких испитивања и вештачења, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о измени Покрајинске уредбе о максималном броју запослених у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2015. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Покрајинска уредба о допуни Покрајинске уредбе о утврђивању звања и занимања запослених у покрајинским органима и о начелима за унутрашњу организацију и систематизацију радних места, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Одлука о допунама Одлуке о посланицима у радном односу у Скупштини Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 59/2016

Одлука о ангажовању сарадника за потребе посланичке групе у Скупштини Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 60/2016

Одлука о изменама и допунама Одлуке о Секретаријату Покрајинске владе, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Одлука о измени Пословника Покрајинске изборне комисије, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Одлука о утврђивању традиционалних назива општина и насељених места на русинском језику, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Одлука о изменама Одлуке о Секретаријату Покрајинске владе, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 63/2016

Покрајинска скупштинска одлука о ближем уређивању начела за унутрашњу организацију и систематизацију радних места, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 64/2016

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Закон о изменама и допунама Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2016

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Копаоник, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Уредба о поступању лица која обављају послове привременог заступника капитала у субјектима приватизације, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2016

Уредба о означавању пољопривредних и прехранбених производа националном ознаком вишег квалитета „српски квалитет”, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2016

Уредба о утврђивању лучког подручја луке у Смедереву, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2016

Уредба о изменама Уредбе о поступку и начину на који законити ималац акција Акционарског фонда даје налог брокеру за прву продају акција, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2016. години, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2016

Уредба о допуни Уредбе о планирању и врсти роба и услуга за које се спроводе централизоване јавне набавке, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2016. години који

се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Одлука о оснивању Зеленог фонда Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о измени и допуни Одлуке о образовању Радне групе за израду Предлога акционог плана за подизање капацитета у трговини у земљама западног Балкана, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о допуни Одлуке о условима и начину рада девизног тржишта, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о изменама и допуни Одлуке о случајевима и условима плаћања, наплаћивања, уплата и исплата у ефективном страном новцу, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о изменама Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Одлука о замени пољопривредног земљишта у државној својини, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2016

Одлука о допуни Одлуке о висини трошкова за издавање здравствене картице, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Одлука о измени и допуни Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Одлука о измени Одлуке о висини посебне накнаде за употребу јавног пута, његовог дела и путног објекта (путарина), Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Правилник о начину укрштања железничке пруге и пута, пешачке или бицикличке стазе, месту на којем се може извести укрштање и мерама за осигурање безбедног саобраћаја, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Правилник о утврђивању висине трошкова за издавање дозволе и висине годишње накнаде за обављање поштанских услуга, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Правилник о допуни Правилника о елементима годишњег извештаја о безбедности управљача железничке инфраструктуре и железничког

превозника и годишњег извештаја Дирекције за железнице, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Правилник о изменама Правилника о заједничким показатељима безбедности у железничком саобраћају, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Правилник о садржини, начину издавања и вођењу путних налога и начину вођења евиденције о издатим путним налозима, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2016

Правилник о изгледу и садржини обрасца и начину вођења евиденције полазака и долазака аутобуса, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2016

Правилник о ближим условима и начину спровођења мере карантина и условима које морају испуњавати објекти за ту намену, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2016

Правилник о ближим условима и начину уплате средстава од продатог туристичког путовања, начину уређивања међусобних односа организатора путовања и посредника, као и однос организатора путовања и посредника према путнику, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Правилник о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и вредносница и мотива редовних издања поштанских марака и вредносница, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Правилник о облику и садржини шумског жига, обрасцу пропратнице, односно отпремнице, условима и начину жигосања посеченог дрвета, начину вођења евиденције и начину жигосања, односно обележавања четинарских стабала намењених за новогодишње и друге празнике, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2016

Правилник о допуни Правилника о одређивању царинских органа за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Правилник о изменама и допуни Правилника о мерилима, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Решење о давању дозволе за издавање електронског новца привредном друштву „iPay See d.o.o. Beograd – Novi Beograd”, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Закључак Владе Републике Србије о усвајању Програма доделе бесповратне помоћи привредним субјектима на поплављеном подручју у марту 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Стратегија развоја индустрије информационих технологија за период од 2017. до 2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Списак српских стандарда из области безбедности пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2016

Листе активних супстанци у биоцидном производу, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2016

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Споразума о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Републике Кореје, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Закон о потврђивању Уговора о зајму између Владе Републике Србије и Фонда за развој Абу Дабија за буџетску подршку, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Закон о потврђивању Оквирног споразума о зајму LD 1830 (2014) између Банке за развој Савета Европе и Републике Србије, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Закон о потврђивању Финансијског уговора „Апекс зајам за мала и средња предузећа и друге приоритете III/Б” између Републике Србије и Европске инвестиционе банке и Народне банке Србије, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Закон о потврђивању Споразума о зајму (Програм модернизације и оптимизације јавне управе) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Закон о потврђивању Оквирног споразума о зајму LD 1768 (2012) између Банке за развој Савета Европе и Републике Србије, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Закон о потврђивању Споразума о оснивању Фонда за западни Балкан, са Статутом Фонда за западни Балкан, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Оквирни споразум између Министарства привреде Републике Србије и Националне комисије за развој и реформе Народне Републике Кине о развоју сарадње у области производних капацитета, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Уговор између Владе Републике Србије и Владе Савезне Републике Немачке о техничкој сарадњи за пројекте „Реформа јавне управе”, „Реформа јавних финансија” и „Подстицање конкурентности малих и средњих предузећа у Србији и њихове компатибилности са стандардима ЕУ”, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Уговор између Владе Републике Србије и Владе Савезне Републике Немачке о финансијској сарадњи за пројекте „Увођење интегрисаног система управљања отпадом”, „Биолошка разноврсност и заштита вода у Палићком и Лудашком језеру” и „Јачање социјалне инфраструктуре у општинама које су погођене избегличком кризом”, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2016

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о допунама Покрајинске уредбе о платама, накнади трошкова, отпремнини и другим примањима постављених и запослених лица у органима Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Одлука о спровођењу поступка за доделу средстава из буџета Аутономне Покрајине Војводине по конкурсима из области културе у 2016. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 59/2016

Одлука о поступку и критеријумима о додели бесповратних подстицајних средстава за суфинансирање реализације пројеката штедљиве унутрашње расвете у јавним установама у 2016. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 62/2016

Покрајинска скупштинска одлука о задуживању ради рефинансирања дела јавног дуга Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 64/2016

Покрајинска скупштинска одлука о ребалансу буџета Аутономне Покрајине Војводине за 2016. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 64/2016

Правилник о додели бесповратних подстицајних средстава за финансирање реализације пројеката рекултивације напуштених копова без титулара, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 60/2016

Правилник о поступку доделе бесповратних подстицајних средстава за суфинансирање израде пројектно-техничке документације за изградњу инфраструктурних објеката јединица локалне самоуправе, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 60/2016

Правилник о начину, критеријумима и мерилима за финансирање текућих расхода и издатака установа културе и других субјеката у култури у АП Војводини које својим програмима превазилазе локални значај и трајније задовољавају културне потребе грађана АП Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Правилник о расподели средстава из буџетског фонда за развој ловства АП Војводине за 2016. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Правилник о додели средстава путем конкурса за уклањање дивљих депонија с пољопривредног земљишта, односно привођење намени пољопривредног земљишта на територији АП Војводине у 2016. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Правилник о додели подстицајних средстава по јавном конкурс за рефундацију трошкова учешћа привредних субјеката на сајмовима у Европи и међународним сајмовима у Републици Србији, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Правилник о додели бесповратних подстицајних средстава микро и малим привредним друштвима и предузетницима за субвенционисање трошкова набавке машина, опреме и софтвера у 2016. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 61/2016

Правилник о условима и начину коришћења подстицајних средстава за реализацију приоритетних пројеката по програму LEADER у 2016. години, на територији Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 63/2016

Правилник за доделу средстава за суфинансирање трошкова економских активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима, као

и увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла у 2016. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 64/2016

Службени лист Града Београда

Решење о измени и допуни Решења о општим паркиралиштима, Службени лист Града Београда бр. 102/2016

Наредба о спровођењу активности општинских штабова и кризних тимова за ванредне ситуације у зимским условима у сезони 2016/2017. године, Службени лист Града Београда бр. 103/016

Решење о посебном режиму саобраћаја на подручју града Београда у периоду од 15. новембра 2016. године до 15. марта 2017. године (у зимским условима), Службени лист Града Београда бр. 103/2016

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Правилник о изменама и допунама Правилника о листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Правилник о изменама и допуни Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2016. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Решење о одређивању основице осигурања на коју се обрачунава и плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање за лица укључена у обавезно осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Закључак Владе Републике Србије о утврђивању Националног акционог плана запошљавања за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2016

Службени лист Града Београда

Одлука којом се утврђује да одредба члана 17. Правилника о условима и начину остваривања права детета у области финансијске подршке породици

са децом на територији града Београда (Службени лист Града Београда, број 57/2013), у време важења, није била у сагласности са законом, Службени лист Града Београда бр. 102/2016

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о измени Одлуке о образовању Комисије за доделу подстицаја, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Одлука о образовању Међуресорног радног тела за израду Стратегије истраживања и иновација за паметне специјализације Републике Србије RIS3 – Research and innovation Strategy for Smart specialization in the Republic of Serbia, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Правилник о спортским гранама од посебног значаја за Републику Србију, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Правилник о надлежним националним спортским савезима за спортске гране и области спорта у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Правилник о изменама и допунама Правилника о спортским гранама и областима спорта у Републици Србији и спортским дисциплинама у оквиру спортских грана и области спорта, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска скупштинска одлука о додели годишњег признања у области спорта, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 64/2016

Покрајинска скупштинска одлука о Програму развоја спорта у Аутономној Покрајини Војводини за период 2016–2018. године, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 64/2016

Службени лист Града Београда

Обавештење Завода за заштиту споменика културе Града Београда – Установе културе од националног значаја, о евидентирању добара која

уживају претходну заштиту: зграда представништва Првог дунавског паробродарског друштва, Господар Јевремова 33, Капетан Мишина ба, општина Стари град и зграде старе кланице, Булевар деспота Стефана 111, општина Палилула, Службени лист Града Београда бр. 102/2016

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за октобар 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2016

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом исплаћеним у септембру 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Податак о висини просечне зараде по запосленом исплаћене у трећем кварталу 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2016

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом исплаћеним у октобру 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2016

Усклађени највиши износи локалне комуналне таксе за држање моторних друмских и прикључних возила, осим пољопривредних возила и машина, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2016

Службени лист Града Београда

Показатељ смањења потрошачких цена у септембру 2016. године, Службени лист Града Београда бр. 102/2016

2

**СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ,
СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ
БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2016. ГОДИНИ**

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

1.	АЛО
2.	БЛИЦ
3.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
4.	ВРЕМЕ
5.	ДАНАС
6.	ИНФОРМЕР
7.	КУРИП
8.	НЕДЕЉНИК
9.	NEWSWEEK
10.	НИН
11.	ПЕЧАТ
12.	ПОЛИТИКА
13.	СРПСКИ ТЕЛЕГРАФ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	ГЕРОНТОЛОГИЈА: часопис Геронтолошког друштва Србије
2.	КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ: лист за књижевност и друштвена питања
3.	НАЦИОНАЛНА РЕВИЈА СРБИЈА
4.	РС PRESS
5.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
2.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
3.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
4.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
5.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
6.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА ЧАСОПИСА

Sadržaj

iPhone: Sedam svetskih čuda

Marko
Nešović

Da li se tresla gorala rodio miš ili je Apple još jednom uspeo da sve iznenadi svojim novim uređajem? Detaljno smo testirali iPhone 7 i iPhone 7 Plus.

32

Aktuelno

Uvodnik 7

Dejan Ristanović

KOMENTAR

"Evo" naslovi 8

Jovana Viškić

Vesti 10

Bojan Stanojević i Marko Nešović

Energija Sinergije 17

Voja Gašić

INFOFEST 2016: Ponovo na izvoru 91

dr Jelica Protić

Šophos: Strategija za savremene pretnje 92

Bojan Stanojević

Canon-ova vizija budućnosti štampe 94

Bojan Stanojević

Prvi pogled

HoloLens: Realnost na steroidima 18

Branislav Bujanja

Virtuelna realnost je izlazak u novi, sasvim drugačiji svet. Možda biste ipak ostali u svakodnevnom svetu, ali malo „dorađenom“. Upravo to vam omogućava novo čudo tehnike – Microsoft HoloLens. Da vidimo kako radi i kakve su primene u planu.

Qnap TS-451A: Podaci plus 4k multimedija 21

Marko Nešović

IdeaPad 710s: Savršeni saputnik 22

Marko Nešović

Konzole nove generacije 24

Miloš Stamenković

Uslužni programi 26

Jovan Bulajić

GIZMODROM

Evolvent Vertical Mouse 28

Bojan Milojković

Bio-Matic: Otisak prsta umesto ključa 29

Bojan Milojković

Bambo Folio: Digitalna beležnica 29

Bojan Milojković

Pokloni se i počni 30

Jelena Rupnik

Komunikacije

Šta je 5G

Voja Gašić

ELKO iNELS pametne kuće

Dejan Ristanović

Cisco OpenDNS 88

Igor Urošević

Internet kao najbrži način razvoja malih firmi 90

Lazar Bošković

Iz prakse

Windows pod kontrolom 76

Branislav Bujanja

Kada isti računar koristi više ljudi, javlja se čitav niz problema vezanih za bezbednost i privatnost. Vreme je da preuzmete kontrolu nad vašim PC-jem – neka Windows sluša vas, a ne vi njega!

Prepoznata optica 80

Voja Antonić

Excel BI: Veza ka bazama podataka 83

Slavko Vujnović

IT dating

enjoy.ing: Uživanje u inženjeringu 68

Voja Gašić

Kompanija enjoy.ing uživa visoku reputaciju u finansijskom sektoru, telekomunikacijama i avijaciji, a takvi poslovi traže i odgovarajuće stručnjake. Proverite da li se uklapate u profil...

PC.Edu

IT zanimanja 72

dr Boris Stanojević

Nekada davno bilo je lako, imali ste dve vrste poslova – operatere i programere. Shodno tome, imali ste dve vrste školovanja. Bilo je i tada rangiranja i gledanja na one druge uz izvesnu dozu animoziteta. Danas su se stvari prilično iskomplikovale. Ili možda ipak nisu?

LINKgroup: Zanimanja koja već menjaju svet 74

Škola za čitav svet 75

Igor Popov

BIZIT

Extreme: eSekretarica 35

Transformacija poslovanja 36

Voja Gašić

Modularni koncept Data centra 38

Miloš Stojković, ENEL PS

Data centri na ivici 39

Vasilije Kodžopeljić, Schneider Electric

Pouzdan savetnik – partner 40

Nebojša Cosović, ENEL PS

Data center infrastructure management 41

Vasilije Kodžopeljić, Schneider Electric

Multimedijalni servisi na svakom ekranu 42

Telegroup

Nova era televizije 43

Telegroup

Fon Karajan i virtuoz iz komšiluka 44

Miloš Bošnjak, IIB

Isto mislimo, slično govorimo... 45

Srdan Đorđević, IIB

DRaaS kao deo strategije dostupnosti 46

Veeam

Evidencija proizvodnje drvnih sortimenata 48

Ivan Milanović, AB Soft

Uredite poslovanje 49

GoPro

Potpuna sigurnost u malom pakovanju 50

Vesimpex

Digitalizacija menja svet 51

M&I

Životni stil koji menja bankarsku industriju 52

Miša Tomašev, Asseco

Digitalizacija procesa u bankarstvu 58

Zoran Živković, SRC

WMS: Moderno skladište 60

Marko Herman

AB Soft: Sve na svom mestu 62

Milan Bašić

COMING: Arhiviranje u cloud-u 64

GoPro: Magacin, a ne lavirint 66

Miloš Pucarević

Rubrike

Odabrani bajtovi 95

Ladislav Struharik

Vedra strana 98

PC Press

Izdavač

PC PRESS, d.o.o.
Osmara Đikića 4, 11108 Beograd 12, p.fah 47,
N 44° 48.994', E 20° 28.800'

Redakcija: 011/2765-533 i 069/2187-742

Marketing: 011/2080-220

Fax: 011/2752-480

Mail: pc@pcpress.rs,

Web: www.pcpress.rs

Tekući račun: 205-9547-62

Direktor

Vesna Čarknajevo

Glavni i odgovorni urednik

Dejan Ristanović

Zamenik glavnog urednika

Voja Gašić

Izvršni urednici

Marko Nešović i Bojan Stanojević

Izvršni direktor konferencije BIZIT

Tatjana Ostojic

Urednici

Milan Bašić, Jovan Bulajić,

Bojan Stojanović i Ladislav Struharik

Marketing

Aleksandra Cvjetić i Ksenija Kostić

Plasman

Nenad Veljković

Redaktor

Jevrem Živanović

Dizajn, DTP i foto

Vojslav Simić i Andrija Čeranić

Web administrator

Milan Basrak

Pretpлата

Nevenka Gašić

Distribucija

Beokolp, Beograd

Štampa

Rotografika, Subotica

Stalni stručni saradnici

Voja Antonić, Nenad Batočanin, Radovan Bibić, Branislav Bubanja, Vladimir Čenić, Branko Đaković, Đorđe Grujić, Marko Herman, Stevan Josimović, Miljan Jovanović, Damir Jović, Zoran Kehler, Vesna Knežević, Kristijan Lazić, Jovan Marić, Nikola Marković, Branislav Mihaljević, Majkl Mijatović, Mladen Mijatović, Luka Milinković, Vesna Milošević, Dragan Mitrović, Branko Nikitović, Pavle Peković, Bojan Petrović, Jelica Protić, Nebojša Prijčić, Jelena Rupnik, Miloš Stamenković, Darko Staničić, Boris Stanojević, Aleksandar Šušnjarić, Berislav Todorović, Nebojša Vasiljević, Nadežda Veljković, Jovana Vukić, Slavko Vujanović, Sava Zdravković

PC PRESS

Copyright © PC Press 2016.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarica.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd 004
PC - Personal computers : časopis za profesionalnu primenu računara /
glavni i odgovorni urednik Dejan Ristanović - 1995, br. 1 - Beograd
(Osmara Đikića 4) : PC Press, 1995 - (Novi Sad: Color Print) - 29 cm
Mesečno. - PC. Personal computers

COBISS.SR-ID 11164175 ISSN 0354-690X, COBISS.SR.ID 11164175

Издавач: LIBER, Београд

Главни и одговорни уредник: Милорад Добријевић

Уредник: др Слободан Р. Мартиновић

Редакција:

Др Милан Бјелић, доц. др Саша Веселиновић, мр Дејан Јовановић, доц. др Срђан Миленковић,
Драгана Бунарић, др Анкица Милојевић, Параскева Михајловић, мр Секула Новаковић, Невена Ракић,
др Весна Симовић, др Рајко Сууум

КОНТАКТ: LIBER, п. фах 10, 11030 Београд

Тел/факс: 011/ 236 00 26, моб. 065/ 44 8888 2

Е – mail: pravnapraksa@ptt.rs

Е – mail за установе у области образовања: sloba1965@gmail.com

ШТАМПА: ЕтноСтил, Београд, тираж 500 примерака

CIP Каталогизација у публикацији, Narodna biblioteka Srbije, Beograd
ISSN 1820-1075 Pravna praksa (Beograd 2004), COBISS.SR-ID 114525452

САДРЖАЈ

Јулијана Недељковић НАЧЕЛО ЗАБРАНЕ ЗЛОУПОТРЕБЕ ПРАВА У УПРАВНОМ ПОСТУПКУ	3
Секула Новаковић ПОЈАМ И ПРАВНА ПРИРОДА УДЕЛА И АКЦИЈА У ДРУШТВИМА КАПИТАЛА	8
НЕУСТАВНОСТ ЧЛАНА 20. ЗАКОНА О НАЧИНУ ОДРЕЂИВАЊА МАКСИМАЛНОГ БРОЈА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ - Одлука Уставног суда Србије	20
УРЕДБА О ПРОГРАМУ И НАЧИНУ ПОЛАГАЊА ДРЖАВНОГ СТРУЧНОГ ИСПИТА (Редакцијски пречишћен текст с укљученим најновијим изменама и допунама)	27
ПИТАЊА И ОДГОВОРИ	
Радни однос на одређено време у органу аутономне покрајине и јединици локалне самоуправе	37
Достављање анекса уговора о раду запосленом који је на боловању или годишњем одмору	37
Стицање звања наставника, васпитача и стручног сарадника у предшколској установи, основној и средњој школи	38
Организовање безбедности и здравља на раду	39
Поступак издавања радне дозволе за samozапосљавање странаца	39
Постављање вршиоца дужности на положај у органу аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе	40
СУДСКА ПРАКСА	
УСТАВНИ СУД СРБИЈЕ	41
Могућност понављања парничног поступка на основу одлуке Уставног суда	41
Садржај програма решавања вишка запослених	42
Право на вођење управног спора против пресуда Вишег војног дисциплинског суда	42
Дозвољеност ревизије у спору поводом дискриминације	43
Круг лица која морају или могу бити на сталном раду у скупштини општине	44
СУДОВИ ОПШТЕ НАДЛЕЖНОСТИ	45
Накнада штете у виду изгубљене зараде	45
Умањење накнаде штете у виду изгубљене зараде	45
Отказ од стране запосленог	46
Отказ уговора о раду због одбијања преноса уговора о раду у случају промене послодавца	46
Дозвољеност ревизије у радном спору	47
Премештање правца службености пролаза	47

Признање застареле обавезе	48
Материјална одговорност школе за штету коју претрпи ученик	49
Поништење изјаве о признању очинства	49
Управљање и располагање заједничком брачном имовином	50
Смрт наследника пре окончања оставинског поступка	50
Одговорност наследника за дугове оставиоца	51
Накнада трошкова поступка	51
Достављање странци која се налази у иностранству	52
Мера безбедности <i>одузимање предмета</i>	52
Кривично дело <i>стречавање службеног лица у вршењу службене радње</i>	53
Записник о саслушању осумњиченог у полицији као доказ у кривичном поступку	53
СУДОВИ ПОСЕБНЕ НАДЛЕЖНОСТИ	54
ПРИВРЕДНИ СУДОВИ	54
Извршење на имовини дужника	54
Одбацивање тужбе због правоснажности пресуде поводом истог потраживања	54
Промена средства извршења	55
Терет доказивања идентитета непокретности у изградњи	55
Оцена основаности приговора застарелости	55
Накнада штете за случај доцње	56
Права и обавезе заступника	56
Месна надлежност за изрицање новчане казне	56
Наплата потраживања са штедног улога дужника	57
Оцена доказа изведених саслушањем сведока	57
УПРАВНИ СУД	57
Услови за упис у катастар непокретности	57
Рок за подношење тужбе у управном спору	58
Забрана учешћа у поступку јавне набавке	58
Постојање реципроцитета у поступку враћања одузете имовине и обештећењу	59
Признавање права на одбитак претходног пореза	60
Изједначавање брачне и ванбрачне заједнице	60
Заштита знака жигом	60
ПРЕКРШАЈНИ СУДОВИ	61
Ступање на снагу заштитне мере забране управљања моторним возилом	61
Карактер прекршаја из Закона о порезу на додату вредност	61
Прекршајна одговорност директора	62
Имовно стање учиниоца као основ за ублажавање казне	62
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА	63
Право на обнову поступка након суђења оптуженом у одсуству - <i>Пресуда Санадер против Хрватске</i>	63
Немогућност наплате штете досуђене пресудама домаћих судова - <i>Пресуда McInnes против Србије</i>	63
СТРУЧНА МИШЉЕЊА	
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА	65
Измена правилника о организацији и систематизацији послова	65
Дужина отказног рока приликом отказа уговора о раду од стране запосленог	65
Подношење пријаве на обавезно социјално осигурање електронским путем	66
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ПРИВРЕДЕ	66
Умањење основице за обрачун ПДВ	66
Пореске обавезе града за услугу давања у закуп пословног простора	67
Порез на приходе предузетника	67
Обвезник пореза на пренос апсолутних права	69
Пореско ослобођење за хуманитарне организације као обвезнике пореза на имовину	69
Поступак извоза робе мањег значаја која се извози у поштанском саобраћају	70
ПРЕГЛЕД НОВИХ ПРОПИСА	71
АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ	73

4

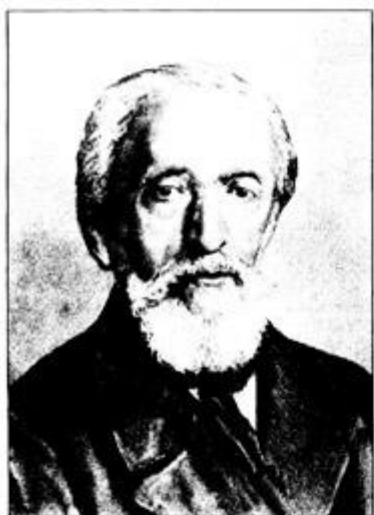
ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

1. Стари Београд: из путописа и мемоара, 1951.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

ЛАЗАР
АРСЕНИЈЕ-
ВИЋ
БАТАЛАКА

Арсенијевић, Лазар Баталака, политичар, историчар (Буковик, Крагујевачки округ, 1793/1795 — Београд, 27. I 1869)

Отац Арсеније, прота, пребегао је у Аустрију, пошто је учествовао у Кочиной крајини. У избеглиштву је Лазар остао до 1807. Са пет година остао је без оца, па се о њему старала мајка Ђурђија. У основну школу ишао је у Земуну. Када се вратио у Србију, учио је абацијски, терзијски и ледерски занат. Похађао је и завршио Велику школу у Београду (1808—1813). После пропасти Првог српског устанка поново је прешао у Срем, потом је живео у Новом Саду, Бечу и Панчеву. У Русију се преселио 1814. са Карађорђем и осталим устаничким првацима. Живео је тешко у Хотину и Кишињеvu (Бесарабија). Боравак у вождовој близини и вођење његове преписке са Младеном Миловановићем омогућило му је да упозна Карађорђа и напише његову биографију. У Бесарабији се оженио Станом, отмицом романтично замишљеном и оствареном.

Вратио се у Србију 1817. и ступио у службу код кнеза Милоша. Док је радио у Кнежевој канцеларији са Димитријем Давидовићем, добио је надимак Бата-Лака, по којем је остао познат. Од тада је обављао разне дужности: писар (1825); секретар и члан (од 1834), председник (од 1839)

Окружног суда у Београду; управник штампарије; ђумрукција у Кладову (1836); председник Чрезвичајног суда над бунтовницима, који је судио учесницима Јованове буне (1839); председник Окружног суда у Смедереву. Био је члан Државног савета (1845—1857), капућехаја у Цариграду (1846—1847), привремени попечитељ просвете и правде (1848—1849, 1852—1854). И као нижи и као виши чиновник био је озбиљан, строг и поуздан. Династијски опредељен за Карађорђевиће, 1840. напустио је Србију. Као учесник у Тенкиној завери (1857) био је принуђен да поднесе оставку на саветнички положај. Када су се Обреновићи 1859. вратили на престо, био је затворен. Убрзо је пуштен на слободу и пензионисан.

Запажен је његов рад у законодавству, организацији суда и унапређењу просвете. Као уставобранитељ бранио је права Државног савета у односу на кнеза и био противник аустрофилске, а поборник русофилске политике.

Илија Гарашанин рехабилитовао га је за друге владе кнеза Михаила укључивши га у рад на националној пропаганди. Предано се бавећи тим послом, постигао је значајне резултате. Као председник Средоточног или Српског одбора био је један од најближих и најоданијих сарадника Илије Гарашанина.

Мемоариста је и историограф Првог српског устанка. За живота објавио је само један рад — *Карактеристика Црног Ђорђа* (1854). У рукопису је оставио два значајна дела: *Историја Српског устанка, I—II*, Београд 1898, 1899. и *О рођењу, животоу, својствима душевним и телесним и прикљученијама Ђорђа Петровића, Црног Ђорђа (Кара Ђорђа)*. Прво дело је објављено и фототипски, док је друго штампано у скраћеној верзији и са измењеним насловом (В. Б. Савић, *Карађорђе. Документи, III*, Горњи Милановац 1988). У његовој заоставштини има још занимљивих рукописа. У својим списима усредредио се на вождову личност и његов животни пут пре и после Првог устанка. У *Историји српског устанка* описао је највећим делом Карађорђеву активност у том периоду. Вожд му је био идол и идеализовао је његов лик. Полемисао је са сваким ко је написао или казао било шта лоше о вожду. Нарочито је био нетрпељив према Вуку Караџићу и грдио га „где би сео или стао”. Текстови о Првом српском устанку садрже лична сећања учесника и понешто документарне грађе али и неумесне и непотребне полемике са свима који нису поштовали Карађорђа. И поред ових слабости, његови списи су драгоцен историјски извор за проучавање Првог српског устанка. Сачувани су у више

верзија те би их требало критички приредити и објавити.

За собом није оставио потомке, будући да му је кћи умрла за живота. Сахрањен је поред цркве Светог Марка.

ДЕЛА: *Карактеристика Црног Ђорђа*, ГДСС, Београд 1854; *Историја Српског устанка, I—II*, Београд 1898—1899; *Карађорђе*, Горњи Милановац 1988 (приредио В. Б. Савић).

ЛИТЕРАТУРА: Милан Милићевић, *Поменик знаменитих људи у српског народа новијег доба*, Београд 1888; Драгослав Страњковић, *Влада уставобранишћела 1842—1853*, Београд 1932; Владимир Стојанчевић, *Историја српског устанка, II*, Београд 1980; *Србија и ослободилачки покрети на Балкану 1856—1878, I*, Београд 1983; Радош Љушић, *Кнежевина Србија (1830—1839)*, Београд 1986; Радош Љушић, *Вожд Карађорђе, 1—2*, Смедеревска Паланка, Београд 1993.

Р. Љушић

СТАРИ БЕОГРАД

ИЗ ПУТОПИСА И МЕМОАРА

БЕОГРАД 1951

ЛАЗАР АРСЕНИЈЕВИЋ-БАТАЛАКА

КАРАЂОРЂЕВО ОСВАЈАЊЕ БЕОГРАДА
1806

Школски друг Вука Караџића у Великој школи, Лазар Арсенијевић-Баталака (1793—1865) живео је после пропасти Карађорђевог Србије у емиграцији, у Кишењеву. Доцније се вратио у Србију, где је једно време био министар просвете. У пензији је написао мемоаре, које је Српска академија наука издала у две књиге (1898 и 1899) под насловом „Историја српског устанка“. Из тих мемоара је овај одломак о освајању Београда 1806 године.

Срби, угњетавани и утешњавани будући безграничним варварством турским, више су пута досад, кад већим а кад мањим гомилама, осим појединости, из Србије у пограничне пределе аустриског царства исељавали се, и тако је Србија по већој части готово више пуста била, па мало помало као таква и у непроходне шуме, планине и пустоловине претворила се. Ретко је где опазити се могла равна чиста пољана, плуг, њива и клас пшенични. Главни друмови веома су се сузили, и с једне и с друге стране обрасли су били у тако густе шуме да путник, ако би се на коју драго страну с пута свратио, морао би у мрачним тим шумама заблудити и изгубити се. Странпутице су само домаћим житељима познате биле. И ово мало житеља Србије, који су се у овом подигнућу у Србији затекли, свагда су од честих нападаја скитајућих се Турака, у овим својим мрачним, дубоким и непроходним планинским гудурама, као у каквим неприступним градовима, прибежиште и тврди заклон налазили; једним словом, принуђени су били позверити се и жалосни свој живот у гудурама планинским вечито проводити. Но ове исте густе шуме, у које је Србија нажалост као зарасла, биле су сад при овом уздигнућу српском њима од велике помоћи и ползе. Јер колико је решителна воља и храброст у овом њиховом предузећу приносила, толико су им и ови њихови природни градови доприносили. Да њих није било, као што је малена Србија била, и као што нису са оружјем, барутом и оловом, особито у самом почетку, снабдевени били, а и као што нису вични и слободни били спочетка пољским биткама, и противу свагда надвишавајућих их сила турских, које су кадикад на њих и противу њих долазиле, ништа учинити не би могли. Ови њихови природни и неприступни градови и сад су им,

Уздигнуће — устанак

Полза — корист

Решителан — одлучан

при разбитију више упоменуте двојице паша на руци били. Велике трупе ове двојице паша нити су могле нити смеле странпутицама у Србију ући. Оне су главним тобоже друмовима предузеле свој улазак у Србију; а Срби то знајући, где су видели да им је од потребе, у отвореним местима закопали су шанчеве, и ове по могућности и знању утврдили; а по друмовима, с једне и с друге стране, у густим шумама по-испостављали су заседе, те тако су и овим начином с помоћу божјом успели и са овим двома силама турским онако учинити као што је малопре испричано.

Као што је већ речено да се Карађорђе, по одласку Хоџаћановом, к Београду повратио, најтешње га опсео и тући почео, тако је он сад, охрабрен будући преласком Руса преко Дњестра, и већ уласком у предупоменута кнежевства, имајући при себи и тајног чиновника руског, који му је од главнокомандујућег, нарочито ради откриција сношенија послан, још већма све силе напрегао како би га (Београд) скорије освојио; јер то је требало сад што пре са Шапцем и Ужицом учинити. Он је у овом предузећу, којим је сам собом управљао, имао при руци две части, источну и западну, нахије београдске, готово целу смедеревску, и крагујевачку, половину пожаревачке, мало ваљевске, и неколико бећара домаћих, и из Уруменлије, који су у крџалијама код Гушанца били па, оставивши га, Србима у њихов логор на Врачар из Београда пребегли. Ови бећари, или управо рећи християни крџалије, много су вештином и храброшћу својом, под командом бимбаше свога Конде, к брзом освојењу Београда допринели. Ове је бећаре правителство српско под платом држало, и они су врло лепе услуге у ратним пословима чинили. Пред свршетак новембра месеца 1806, Карађорђе се на најближе отстојање к вароши београдској примакао, и тако да Турци нити су одовуд са сува, нити са стране Дунава и Саве и сама припитателна средства, акамоли какву другу помоћ добијати могли; али зато опет никаквог знака

При разбитију више упоменуте двојице паша — Бећир-пашин пораз на Мишару и Ибрахим-пашино повлачење са Делиграда.

Крџалије — „као турски хајдуци“ (Вук); најамничка војска.

Бимбаша — старшина већег одељења војске.

Правителство — управа.

Припитателна средства — храна.

предаје за дуже времена показати нису хтели. Једно, дакле, поводом оваковог турског противљења, а друго: што је већ и право зимње доба наступило, па није више могуће било на узвишеном и голом Врачару војску под ведрим небом, на зими и мразу уздржавати, нареди он да се у свануће 30 новембра јуришем на варош београдску удари. Војска је ову наредбу радо дочекала и, као што је наређено, пред зору, више упоменутог месеца и дана, после огласа који је Карађорђе једним топом учинио, сваки старешина са својом командом с места опредељног му на јуриш удари, и речена варош по жестоком противљењу Турака, после четири сахата јаке и кржаве с обе стране борбе, освојена буде. Доста је великих жртви на овом освојењу вароши београдске са српске стране пало. Осим многих јуначних Срба који су се при овом освојењу речене вароши израђавили, и од којих су многи доцније, не могући жестоке ране преболети, помрли, велика их је количина на месту изгинула. Грбови ових незаборављених хероја српских и дан данашњи расејани овде онде по Врачару увиђају се. Камење вишеглавно, којим су грбови ови још онога времена фамилијама погипших испобележавани, зарасло је у земљу и маховину. Потомци њихови, који данас уживају врло слатке плоде њихових крвавих трудова, ваља благородну дужност у срцу и души да носе, речене грбове лавровим венцима окитити и учинити их да нигда испред очију њихових не ишчезну. Између овде сад падших жртви, налази се и знаменити војвода Васа Чарапић. Тело његово погребено је у порти манастира Раковице, с леве стране цркве. Хладна плоча на гробу његовом и челоглавни камен и дан данашњи посетитеље више упоменутог манастира к себи примамљују. Натпис на челоглавном камену једва се већ прочитати може. — Међу рањенима пак био је и капетан Илија Новокрштени. Дан освојења вароши београдске био је дан св. Првозваног Андреје, и Срби су тај дан, за све време њиховог тадашњег владања, торжествено и општеномодно светковали. Наместо погинувог Васа постављен буде брат његов Танасије Чарапић за војводу.

Новокрштени — поручник руске војске, борио се у Карађорђевим одредима против Турака. „По милости Родофиникиновој, отправљен је био“ у — Сибир. Карађорђе се заузимао за његово ослобођење.

Срби су, тј. војска српска овде, при свему томе што је Карађорђе разјарености препреке и ножем и пушком својом полагао, врло жестоко са допавшима у руке им Турцима поступили, премда са свим тим ништа друго учинили нису него отпочели враћати зајам.

Сад се сви Турци који су из вароши умаћи могли у Град сабију, а Срби, освојивши варош, и снабдевши се са нужним потребама, не пропусте и сам Град, како се најбоље може, опсести и притеснити га, те тако и он 27 декембра, трећи дан Божића 1806, кључеве победитељу преда.

ЛАЗАР АРСЕНИЈЕВИЋ-БАТАЛАКА

ВЕЛИКА ШКОЛА

У својим мемоарима („Историја српског устанка“) Баталака је описао и Велику школу, која је, вероватно заслугом Доситеја Обрадовића, отворена 1808 године у Београду. (У овим успоменама та заслуга приписује се Ивану Југовићу). Баталака је описао оснивање Велике школе, њене наставнике и ученике, школску зграду (данашњи Вуков и Доситејев музеј), предмете који су се предавали и начин на који су се предавали. Иако бисмо волели да нам је писац ових мемоара оставио и своје утиске о Доситеју Обрадовићу, који је отворио Велику школу, о Вуку Караџићу, чији је школски друг био, о Сими Милутиновићу, који је био наставник ове школе, ипак његове успомене остају као драгоцен подаци за познавање наше културне прошлости; утолико више што су оне за неке податке о Великој школи и једини извор.

Познати нам Иван Југовић, који је после смрти Боже Грујовића, овога место секретарско у Совету заступио, на кога је Родофиникин одмах како је дошао у Србију почео врчати, чему је и Гагић, повративши се из Влашке у Србију, још више допринео, и који је, по ненависти и интриги Родофиникиновој, из службе искључен, начео је промишљати како ће он и на други начин полезан учинити се земљи, којој је срцем и душом, ма и по највишу цену свога бића, да јој научна знања своја, у најпространијем смислу, на жртву принесе, привржен био, због чега је и много неповољства, да и сама гоненија, од непријатеља својих претрпео, који су му зато и непријатељовали што је он све њих у свему научном, добром и патриотичном надвишавао, — и у том и таквом његовом промишљању он смисли отворити школу, и у њој, колико се у првом почетку дало буде, отпочети предавати више науке, са строгим призрењем у избору ових на самосушту потребу земаљску, па и ту школу назвати „Великом школом“.

Ову своју намеру соопшти Југовић Младену, с којим се је он највише и соопштавао, због чега је од свију који су на Младена мрзили, па највише од митрополита Леонтија и Родофиникина, и ненавиђен и гоњен био. Младен не само што ову намеру Југовићеву пригрли, него ју он од своје стране и Совета и Карађорђу претстави, а овај не само што једну тако узвишену и патриотичну намеру Југовићеву одобри, него одмах нареди да се и једна од турских кућа њему, за ту цел сходна, у којој ће и сам моћи обитавати, уступи, и ако би у тој кући требало што и оправити, да Совет нареди

Гагић — Јеремија Гагић, доцније прешао у руско поданство и био руски конзул у Дубровнику.

Младен — Младен Миловановић, командант Београда и председник Совјета.

да се оправи; а уједно одреди му и 160 дуката плате, и достаточном количеством дрва за огрев.

Кад се је све ово овако уредило, и кад је и кућа за школу извесна, и трошком из касе народне оправљена била са свим што је потребно било, онда Југовић учини Совету претстављење да се из свију крајева Србије синови српски, без сваког призрења на званије и стање материјално њихових родитеља, у ову школу позову, но само такви који већ поприлично знаду читати, писати и рачунати, како ће се, с првим септембром ове, 1808 године, предавања науке отпочети моћи.

Први ђаци који су се у ову школу искупили били су: синови Миленкови, Милан и Иван, и пасторак његов Николче Карапанџић; Алекса, син Карађорђевић; Ђока Протић, син Јове Протића, советника; Стојан Ненадовић из села Кличевца, нахије пожаревачке; Вук Стефановић, доцније Караџић; Павле Поповић из села Жабара, нахије крагујевачке — кога смо „жителем“ називали — рођени синовац онога калуђера Мате кога су дахије, у самом почетку устанка Карађорђевог, овоме још са четворицом Турака у Тополу послали да га понуди да се умири и да народ узбуњени распусти; Гаврило Поповић из села Баурића, нахије соколске; Макса Ранковић и Радован Дољанчевић из села Остружнице, нахије београдске; Стефан Новаковић из села Азање, нахије смедеревске; неки Арса, кога су звали „Албанез“, али тога не знамо откуда је био, и он је пре времена оставио школу и некуд отишао, мал' да није био однекуд из Старе Србије, па зато је од дружине и прозван „Албанезом“; Милоје Божић из села Чумића, нахије крагујевачке; Јефрем Ненадовић, син Јаковљев, и Сима Ненадовић, синовац Јаковљев; Јовица Миловановић, синовац Младенов; Ђура Марковић, син кнеза Илије Марковића, советника; Милосав Здравковић, син Милије Здравковића, советника, и Илија Чарапић, син погинувог под Београдом знаменитог војводе Васе Чарапића. И ја сам који ово пишем, још с неколицином, био питомац ове Велике школе, но само ја сам у њу ушао у другом подгодију, и по томе, при свему томе што ми је остављено било на вољу, по истеченију прве школске године, са више наведеним првим

Миленко — Миленко Стојковић.

колом ђака поступити у другу класу, изнова решио се остати за целу годину у првој класи, да могу и она предавања чути која су у првом полгодишту предавана била и која ја нисам из уста надлежног професора чуо.

У првој години школској, почињући од септембра ове 1808 године, Југовић је само историју свемирну, коју је имао преведену, од створења света па до раздељења цркве на источну и западну, почео предавати, и уз њу учио је ђаке своје читати и писати немачки, и рачунати. Он је како у предавању историје, коју је спроводио са картама од старог света, тако и у рачунању особито знање и вештину имао, морао је у прсте знати геометрију, алгебру и вишу математику. Но он је све ово радио и у професорском звању остао до дочетка 1809 године, а тада га је правитељство Карађорђево опет за главног секретара у Совет узело, а потом, и то у почетку марта више поменуте године, са Павлом Поповићем, советником, и Јанићијем, секретаром Карађорђевим, у главну руску квартиру у Влашку отишао као депутат, а његово место у школи заступио је Миљко Радонић, који је одмах, с почетком марта, уредио и другу класу.

У првој овој Велике школе години, почињући од септембра ове 1808, Југовић је, као што смо и мало више напоменули, читао и толковао ђацима својим само светску историју, коју је он с немачког језика, од створења света па до раздељења цркве, и превео; али по ишчитању, он је или сам или преко кога од ђака оно исто што је које јутро прочитао ђацима и диктирао, а они су сваки за себе морали писати. Он је прибавио и старог света карте, те је с њима своја историјска предавања спроводио. Поред историје он је отпочео учити ђаке своје и читати и писати немачки, и рачунати. Он је, као што је и мало више речено, јамачно врло добро разумевао геометрију, алгебру и уопште математику, па зато је, како у предавању историје и немачком читању и писању, тако и у предавању рачуна, врло вешт и особито за ђаке поњатан био. Он је одмах, са трошком од своје мале плате, почео издржавати и два сиромашна ђака: Стојана Ненадовића из Кличевца и Гаврила Поповића из Баурића, а чини нам се да је и на Вука трошио. Он је и велики број својих књига, српских и руских, својим ђацима предао да их побуди к чи-

тању и да на то слободно време од науке с ползом проводити могу.

У почетку 1809 године, правитељство српско опет узме Југовића у Совет за првог секретара, а Михаило Грујовић остане за другог. Наместо пак Југовића, у школи постављен буде Миљко Радонић. Овај како је дошао у школу, будући се и ђака с почетком друге године школске приумложило, међу којима сам и ја који ово пишем био, морао је, у једној истој соби, где је досадања прва класа била, и другу, која је сад постала првом, установити. У другој класи Радонић је продужио Југовићева предавања како у историји тако и у немачком читању и писању, и рачунању, а оно што је Југовић у првом полгодију школском с првим ђацима довршио, то је Радонић такође сад у овој млађој класи отпочео предавати по оном истом начину који је Југовићем за онда смишљен, и кога се је он за своје време и придржавао.

Оним првим ђацима, који су сад сачињавали другу класу, уз читање и писање у немачком језику почео је Радонић предавати и толковати немачку граматику. Већина оних првих ђака већ се тако у читању и писању немачком, па и у самом разумевању језика немачког успособила, да су већ отпочињали склањати како суштествитељна имена, тако и глаголе; они су већ познавали части слова и глаголе, били они правилни или неправилни. Они су изучавали на немачком језику, наизуст, разговоре из речника, а и Радонић им је сочињавао разне честитке на истом немачком језику, које су такође ђаци морали преписивати и напамет изучавати.

Пропаст каменичка како је цео опстанак Србије у опасност довела и, тако рећи, до самог темеља потресла, тако је и опстанак Велике школе. Сви се ђаци, не дочекавши ни свршетка школске године, ни испита, морадоше разићи и отићи сваки на свој крај, и своме дому. Већ се мишљаше да више неће ни бити Велике школе. Но она је, после само малог стишања болова од рана каменичких, опет не само у продужењу свога опстанка остала, него се је и с новим силама живота раширила.

Још пре него што је каменичка несрећа Србију постигла, већ се увидело да је кућа у којој је Југовић ову Велику

Пропаст каменичка — српски пораз на Каменици, код Ниша.
Ова друга кућа — данашњи Вуков и Доситејев музеј.

школу отворио, и у којој је и сам, здраво утешњен, обитавао, како се је сад до четрдесет ђака умложило, за школу, која је већ у две класе расположена, непријемљивом по таком броју ђака учинила се, а особито и зато што је намера Југовићева, а доцније, по Југовићу, и Радонићева била: још коју класу осим ових двеју завести. Зато Радонић, при помоћи Југовићевој, учини претстављење Совету да се друга каква из турских кућа која још није продата, и у којој би више препрата — соба — било, [определи] да би се и ови садањи, а и други ђаци који би, могуће, придошли, без утешњења сместити могли. Совет, и сам уверен будући да је истина онако као што му се претставља, одмах одобри да се друга кућа за Велику школу определи, а она прва да остане Југовићу, ваљда у награду за његово сопствено обитавање.

Ова друга кућа потрефила се баш близу оне прве, и то одмах до ње, само преко сокака с доње стране. Обадве ове куће још и данас постоје. Прву је откупио од Турака бивши књаз Александар Карађорђевић 1841 године, кад је био ађутант при књазу Михаилу Обреновићу, и кад му је каса народна 1500 дуката на ту куповину поклонила; а другу је такође од Турака откупио овдашњи трговац Никола Кутула. Ове су обе куће још и до данас задржале онај први, пређашњи крој спољашњи. Ова друга кућа садржавала је, у обнимању своме, осам соба, али је прилично орабаћена била, но Совет, како ју је определио, одмах је и наредбу учинио да се о трошку народном угодно и оправи. Кућа ова била је двокатна, и као што смо рекли, имала је осам соба, три у доњем кату, а пет у горњем. Сад су у доњем кату установљена и смештена била три разреда нормалне школе, а у горњем кату три собе наређене су биле за три класе Велике школе, само што трећа класа, сад још, није могла удејствовати се. У двема другим собама седела су засад оба професора, а доцније седео је, по старешинству, само најстарије класе професор. Поред ових осам соба доградила се још једна велика соба, у којој су добро учећи се сиромашни ђаци, покрај благодетјанија правитељственог, и обиталиште имали.

У овом трећем полгодију ове Велике школе, које се наставило о јесени после каменичке пропасти, од првих ђака изостали су на свагда: Милосав Здравковић, Илија Чарапић,

Вук Стефановић, поводом што му се једна нога згрчила, што се је због тога поболоо и тешко је могао ходити; Јовица Миловановић, Ђока Протић и Арса „Албанез“. Милосав Здравковић, пошто је Стефан Синђелић, војвода ресавски, на Каменици погинуо, постављен је за војводу наместо Синђелића; Илија Чарапић такође постављен је за војводу у кнежини грочанској, нахије београдске, наместо погинувог му на Праову у Крајини стрица, Атанасија Чарапића; Јовица Миловановић спремао се да постане зетом Карађорђевићем, зато је и војводом београдским, пошто је Милоје погубљен 1810 године, постао; Ђока Протић прихватио се трговине, а Арса „Албанез“ отишао је незнано куд. Исто је тако, у продужењу овог трећег полгодија, оставио школу и Јеврем Ненадовић, и брат његов од стрица Сима Ненадовић. Јеврем је, у фебруару 1810 године, оженио се, постао зет Младена Миловановића, а у почетку 1811 постао је војвода у кнежини тамнавској, нахији ваљевској, кад му је отац постао попечитељ дела унутрашњих; Сима пак, готово је после школе беспослен живот проводио. Штета је велика што се овај млад човек, како је био пун даровитости, пун поштења, пун простосрдечија и јуначке одважности, није потпуно и изобразио.

У марту месецу 1810 године, оставе школу и Миленкови синови, јер им је сад отац ставио се у револуционо стање и зависимост своју према Карађорђу и Совету отказао. И они се никако више нису у школу повратили, но зато је опет она све једнако у напредак ишла.

Радонић сад већ у овом трећем полгодију, заишавшем у 1810 годину, није могао предавања своја у обадве класе издржавати, будући да је у овом трећем полгодију, у другој класи, поред више споменутих учевних предмета, отпочео предавати и земљоописаније свеопште, и настављати ђаке у сачинавању различитих писмених видова, ради упражњавања. И тако школа је принуђена била имати за прву класу особитог професора. Но при свој штедроти и потпуној наклоности правитељства за ствар, ова прва класа никако није могла снабдевана бити у сваком смотренију са жељеним професором. Но како му драго, опет се ишло у напредак.

Милоје — Милоје Петровић.

Милан Обреновић, као депутат српски при главној руској квартири у Букурешту, у септембру месецу 1810 године умре, а његов секретар, после смрти свога господара, поврати се у Србију. Овај Миланов секретар, Лазар Војиновић, био је у сваком смотренију одличног карактера човек, а притом и наукама изображен. Он је свршио гимназијалне науке у Сремским Карловцима, а филозофију и права у Пешти. Био је здраво јак, осим свог матерњег, у латинском и немачком језику. Он је могао књигу, или што друго написано на латинском или немачком језику, читати одмах српски, без да се и најмање мучио преводити. Миљко Радонић и он, не само што су били коншколери и у Карловци, и у Пешти, него су били и најприснији другови и пријатељи и у Србији. Овако честита и способна Лазара Војиновића правитељство није могло пренебрегнути да се њиме не ползује.

Сад се у другој школској, 1810 години, у почетку четвртог полгодија, установи у Великој школи и трећа класа. У ову класу за професора дође Радонић; његово пак место у другој класи заузме Војиновић, а у прву класу буде доведен Глиша Живановић из Шапца, који је био васпитатељ синова Луке Лазаревића, шабачког команданта. Живановић је довео са собом и своја два питомца: Мићу и Кузмана, који су већ приуготовљени били за Велику школу, за више науке, особито први, који је старији био, и који је 1828 године као поручник руски под Ибрајилом у Влашкој погинуо.

У почетку 1811 године Радонић постане попечитељ иностраних дела, а његово место, више него достојно, заузме Војиновић, а на место Војиновића у другу класу дође из Аустрије неки Михаило Поповић, који је кад је Србија пропала у Карловцима закалуђерио се и наскоро затим и архимандритом постао. Овај Поповић, кад је дошао у Србију, у пролеће 1811 године, био је човек око својих четрдесет година. Говорило се онда да је он као трговачки калфа, већ матор будући, упустио се у изучавање виших наука. Но како му драго, он је све што је научио и знао управо тако темељно знао и тако јасно и разумљиво предавати умео, да су његови ђаци и саму сувопарну граматику немачку тек из његових предавања и толковања како треба разумати отпо-

чињали. Он је и Југовићев превод свемирне историје распрострањено, узевши у обим њен и стару историју народа српског, дотеравши је до последњег деспота Ђурђа Смедеревца. Он је израдио за предавање и географично-штатистичну историју мађарског краљевства, као суседне Србији државе, с којом је она (Србија) у сваком погледу у најближем додиру, па и у самој историји својој. Он је то исто и тако за предавање у школи израдио, али уколико је само најпрече потребно било за знање младих људи који су се приуговљавали за најскорију и најближу послугу отечеству своме, и за шест главних држава европских: Русије, Енглеске, Француске, Аустрије, Пруске и Турске. Сад је Велика школа имала осим старога света карту — и друге најновије, особито од мало више споменутих шест главних држава, за сваку понаособ, и уопште од свију пет части света.

Ми смо казали да је још Радонић отпочео израђивати свеопште земљеописаније за предавање ђацима, и већ га је предавао, али је сад Поповић и то прерадио и угоднио за предавање; а Војиновић је о наступившим феријама школским почео и, доцније кад се је и трећа школска година отпочела, продужио радњу своју на праву државном, праву народном и судском поступку криминалном, које је све троје он у трећој класи, у продужењу што је још Радонић израдио, и предавао. Сад је Војиновић, раздвојивши се само са квартиром од Радонића, по препоруци Карађорђевој, преселио се у конак овога, да са сином његовим Алексом седи и да изближе на њега у сваком погледу надзирава.

На самом измаку 1812 године, такорећи уочи пропасти Србије, Карађорђе откаже службу попечитељима: Југовићу и Радонићу, и главном секретару Совета Михаилу Грујовићу. У време овог догађаја још нико у Србији или није могао знати каква ће судбина и саму Србију постићи, или ако је који злу судбине и све Србије предвиђао, будући се још понека лака сенчица за опстанак појављивала, па је и надежда за одржање још многе ласкала; али поступак овај Карађорђев, тим већма што се је несмислено дао повести по

Југовић — у новије време утврђено је, на основу архивских докумената, да је Југовић, у времену од 1810 до 1812, био сталан агент бечке владе: достављао је извештаје са седница Совета, денунцирао Доситеја, итд. Баталака, разуме се, није знао за то.

адској интриги, ранио је непреболимо и душу и срце Војиновићево. Он је био свагда озбиљан и врло у свему умерен, и зато је савршено свагда здрав и потпуно снажан био; али при свему томе, он се наједанпут, при концу фебруара 1812, разболи и на свршетку марта, на превелику жалост свију ученика Велике школе, пресели се у вечност.

После смрти Војиновићеве, за ким је Радонић неутешан остао, он је, нашавши се сад без сваког другог државног занимања, опет у Велику школу за професора у трећу класу наместо упокојеног Војиновића поступио, па како је наскоро затим и Југовић, побојавши се и другог већег зла да се с њим не догоди, у Аустрију одбегао, а с њим заједно то исто и Михаило Поповић, врсни професор друге класе, учинио, то је сад и та друга класа без професора упражњена остала. И тако сад је Глиша Живковић, иначе поштене душе човек, за невољу из прве у другу класу премештен био; а на његово место у прву класу Сима Милутиновић, писар Совета, доцнији певац С е р б и ј а н к е, постављен буде.

И тако, по смишљеном Југовићевом програму, ред наука од којих су се неке одмах почеле предавати, као што смо то видели, био је следујући. Сад је већ много лакше било него кад је Југовић ову Велику школу отворио; јер су ђаци, из досад већ заведених и са бољим учитељима снабдевене треће класе нормалних школа, далеко приуготовљенији за више науке у Велику школу долазили, као што је така једна нормалне школе трећа класа и у Београду с почетком 1810 године установљена, у којој је и првоначелно читање и писање немачко почињало се. У овој трећој нормалној класи свуда, па и у Београду, осим њених ђака, морали су и ђаци из Велике школе у њој црквеном пјенију приучавати се, које је, осим њеног надлежног учитеља Јована Мијоковића, и више поменути Михаило Поповић за време његовог бића у Србији предавао. Он је и у овој струци науке, сва правила црквеног пјенија знајући, велику вештину притјажавао.

У првој класи предавала се свемирна историја донде докле ју је Југовић превео, свеопште земљеописаније, рачуница, немачко читање и писање, и почеци граматике немачке изучавали су се из речника немачко-српског наизуст, и кратки разговори и поједине речи. У овој класи приучавали

су се ђаци и крокирању, премда за овај посао стручног учитеља није било.

У другој продужавала се свемирна историја докле ју је Поповић распространио, а тако исто и свеопште земљеописаније, које се је заједно са историјом овде и свршавало. Предавала се и географично-штатистична историја мађарског краљевства, царства руског, енглеског краљевства, империје француске, краљевства пражског, царства аустриског и турског. Граматика немачка продужавала се; упражненија у сачињавању различних видова писмених; рачуница се продужавала и упражненија се чинила у немачком језику.

У трећој класи, уколико није могла бити свршена у другој класи историја географично-штатистична више именованих држава, као и граматика немачка, по системи Поповићевој приуроговљена продужавала се; и састављање или сачињавање различних писмених видова, као и упражненија на немачком језику, такође продужавала су се. Главно пак у овој класи предавало се право народно, право државно и начин суђења криминалног.

Никаквог написаног устројства ова Велика школа није имала. Љубав к отечеству и потреба земаљска написале су штатут за ову школу у глави правитељства и у души и срцу професора. Ови нису имали одређено по колико ће који часова на недељу за предавање које науке имати. Они су изјутра и по подне у своје класе долазили и толико сати у њима пробављали колико је кад и који предмет за читање, а нарочито за истолковање, задржати их неопходимо могао. Сваки дан су професори редовно, изјутра три а по подне два сата, дакле пет сати, а више и више пута и по шест на дан у својим класама проводили. Осим строго радних дана, Војиновић је у недељне и друге празничне дане после службе божје сам; из сопствене љубави за изобраење браће, ученика својих, предавао моралну науку.

Плата ових професора по старешинству и по изјашности научних предмета које је који предавао, била је у првој класи 100, у другој 150, а у трећој 200 дуката. А ђаци безусловно били су, иако никаквог закона школског написаног није било, расположењу својих професора потчињени. Они су с највишим страхопочитанијем и истином љубовију према професорима својим стојали.

Осим слушања више описаних наука, ђаци су Велике школе морали учити се и фехтовању са сабљама, и егзерциру са пушкама. Ова оба оружја дало им је правитељство из војених арсенала града београдског, на свагдашње њихово употребљење. С првим обучавао их је коњаника београдских капетан Петар Ђурковић; а у другом један официр и два наредника руског нишлотског полка — докле је овај у Србији налазио се.

Примери из свемирне историје врло су здраво дејствовали на млађани дух, срце и душу ђака Велике школе. Они никад без великог усхићења нису могли говорити о Атињану Аристиду, Темистоклу и о такорећи освећеном Сократу, и законодавцу атинском Солону; о шпартанском Ликургу и јунаку Леониди; о тивском Епаминонди и о Римљанима: Регулесу, Катону, Муцији Сцеволи и о другима који су више свега живели само зато да се жртвују за отечество и род свој. Већ су били један другоме и ова имена понадевали.

Ах! па зар је Србија морала пасти, у којој су се овако синови потхрањивали да је служе и да се ње ради жртвују?

ДИМИТРИЈЕ НИКОЛАЈЕВИЋ
БАНТИШ-КАМЕНСКИ

У БЕОГРАДУ 1808 ГОДИНЕ

Руски посланик у Београду Родофиникин упутио је у Русију молбу београдског митрополита да се у Србију пошаље „свето миро“. Д. Б. Каменски, чиновник „Московског архива Министарства спољних послова“, био је одређен да донесе ово миро. Уз то, вероватно, он је имао још какву мисију, јер се Родофиникину препоручило из Русије „да му покаже све што је занимљиво и да му скрене пажњу на све што треба да зна...“ Каменски је ово своје путовање описао у облику писама, која је штампао у Москви 1810 г. под насловом: „Путовање у Молдавију, Влашку и Србију“. — У овоме писму он је описао своје бављење у Београду.

Београд, 3 јуна 1808

Од Пореча до Београда путовали смо Дунавом. Неколико станица путовали смо јашећи и у великим колима, у које је био упрегнут један коњ, а у којима смо седели нас пет људи, полако путујући око педесет врста. Колике разлике од молдавске поште! Истина, ми смо могли да добијемо свуда коње за јахање, али због заморености нисмо могли да се држимо на њима. На свакој станици смо се пријављивали буљубашама, који су нас примали врло љубазно, частили нас добрим вином, трешњама, луком, сеченом говеђином и свежим јајима. На четрдесет врста до Београда, променили смо коње у Смедереву. Овај је град подигнут на ушћу Језаве у Дунав и у њему је стара тврђава српских деспота. Ми смо намеравали да тога дана стигнемо, тј. 9 јуна увече, у Београд, али смо се у 12 часова по подне само приближавали к овоме граду. На пет врста пред Београдом, моји другови одлуче да преноћимо на путу, уверавајући ме да Срби за време рата никога не пуштају ноћу у варош. И тако смо се решили да преноћимо на отвореном пољу, предавши коње на чување једном сељаку који је ишао са нама. Легли смо редом на земљу, која нам је служила место душека. Ја сам ставио под главу свој пртљаг, и заспао сам у истом часу, не обзирући се на тврду постељу. Али мој сан није дуго трајао, јер су ме тачно у три часа по поноћи пробудили моји другови; и пошто смо поново узјахали на коње, ушли смо срећно у Београд у четири часа изјутра.

Овде смо отсели код К. К. Родофиникина, који станује у најбољој згради у вароши. Зграда је од камена и на два спрата, али није привлачна у погледу архитектуре. Ја сам се користио сном свога домаћина да бих ти, драги друже, писао.

Буљубаша — старшина једног одељења војске (мањег од чете).

Већ избија шест часова; зову ме његовом превасходству, и тако остављам перо до друге прилике. Сутра ћу ти још писати одавде.

На дан мога доласка овамо, тј. 3 јуна, Родофиникин је прочитао депешу коју сам донео од „фелдмаршала“, позвао ме је да изјутра с њим пођем у овдашњи Народни совјет, где је он послао, одмах после мог доласка, свето миро за овдашњег митрополита. Српски совјет заседава у малој каменој кући, која је у дворишту. Чим смо ушли у одељење у коме су седели „совјетници“, и које је више личило на подрум по својој влази, неуредности и по каменим сводовима, они су сви устали са својих места и поклонили се Родофиникину, који ме је њима претставио као мајора и рекао да сам донео свето миро за српске цркве као поклон од нашег владара. Тада је дошао ред да се поздравим са свима, и на њихов поздрав: „Добро дошли, господине мајоре!“, одговарао сам сваком понаособ: „Хвала Богу!“, и од њих сам чуо исто понављање. После ових узајамних формалности, поседали смо на своја места, и за време док је Родофиникин разговарао са совјетницима, ја сам их посматрао с великом радозналошћу од главе до пете. Било је пет људи у соби. Четворица су седела у реду на једној страни, а пети, који је био претседник Совјета, заузимао је место према њима. Сви су се они, а нарочито господин претседник, одликовали суровим изгледом лица, и били су у нечистој ношњи. Насред себе је био мали сто. Немој мислити, драги друже, да су за њим седела господа „совјетници“. Не! Два Грка, који врше дужност писара (нећу рећи због неписмености „госпoде“ совјетника, бојећи се да се не наљуте на ову истину) седела су са особитом гордошћу за овим столом и претурала по хартијама.

Пошто смо пробавили пола часа у Совјету, вратили смо се кући, где смо ручали и после кренули у шетњу изван вароши: Родофиникин са два Француза, који су становали код њега, — јашући, а ја у колима са његовим секретаром, јер се нисам могао држати на коњу због великог замора. Тамо, недалеко од вароши, видео сам мали минерални извор који је пронашао сам Родофиникин у близини Дунава. Са тог извора пио сам воду, која је била врло чиста, прозачна и мирисала је на шалитру. Земљиште којим она протиче врло

је црно. Док смо се ми одмарали код извора и разговарали, секретар се вежбао у лову и вратио се после једног часа са богатим пленом, који смо послали у варош. — Увече је дошао пешке Родофиникину овдашњи митрополит Леонтије, коме је око четрдесет година. Одевен је сасвим просто, у полумантију, са камилавком, без епитрахиља и у ципелама. Он је Грк, зна нешто француски, и ја сам се некако објашњавао с њим на овом језику, који је он мешао са српским. Изјавио ми је своју благодарност што сам донео свето миро.

Другог дана, тј. 4 јуна, после ручка, Родофиникин, кога је „фелдмаршал“ молио у свом писму да ми покаже све знаменитости у овом граду, дао ми је своја кола и наредио једном Мађару који је становао код њега да ме повезе у тврђаву, а после да ме одвезе у посету митрополиту Леонтију и београдском заповеднику, претседнику Совјета Младену Миловановићу...

Београдска тврђава се рачуна као најстарија у свету, опкољена је са две стране Дунавом, а с треће реком Савом. Тврђава је неприступачна и дели се на горњу и доњу. У доњој се налази слагалиште у великој каменој кући и касарне. У слагалишту се праве пушке, пушчана зрна, копља, лију се звона и др. Овим се послом баве код Срба већином заробљени Турци. Они су почели да лију и топове, али им то није пошло за руком, и ја сам видео први изливени и недовршени топ. У горњој тврђави, која је на брду, види се пашина кућа, велика, камена и на два спрата. У њој, у великој дворани, стоје у углу заставе које су Срби отели од Турака. Ту показују велику слику на којој су претстављени сви цареви и деспоти српски, међу којима се доле види и Карађорђе како сече главу Турчину који му лежи поред ногу. Сliku је израдио неки Србин. У горњој тврђави је и џамија, лепе архитектуре, којој је унутрашњост врло висока, али унутра нема ничега. У близини пашиног дома види се у једној кули велики бунар, од којег је спроведен подземни ходник к самој реци Сави, који има, како су ме уверавали, скоро триста степеница, али куда се не може нико спустити због велике влаге која долази од земље. У тврђави су гвоздене капије, и на њима по двоја врата.

Кад смо изишли из Града, посетили смо митрополита Леонтија, који станује у малој дрвеној кући, и ја сам провео

читав час код овог поштованог и у исто време љубазног духовника. Од њега смо отишли Младену Миловановићу, који станује у прилично великој двоспратној кући. Он се у то време одмарао. Пробудили су га. Дочекао нас је сањивих очију, које су давале још више лепоте његовом црвеном и пуном лицу. Господин заповедник и претседник српског Совјета има већ преко четрдесет година. Раста је високог, а дебелим трбухом доказује да се брине о свом стомаку. Затекли смо га у црвеном огртачу, босог у папучама. — „Добро дошли, како сте?“ и „Хвала Богу!“ било је само шест речи које ми је рекао, иако сам био код њега четврт часа. За све то време он је непрестано зевао, трљао очи песницама, гладио дуге црне бркове, частио нас вином, показујући нам своју вештину у пићу, јер док смо ми пили једну чашу, он је испијао већ трећу. Ето ти, драги друже, слике београдског заповедника и претседника српског Совјета. Испраћајући нас, рекао је преко Мађара да ће ми увече вратити посету — да се опрости са мном јер му је Мађар саопштио да сутрадан путујем у Русију.

Младен Миловановић је одржао реч и исте вечери дошао је к мени у пратњи секретара Совјета и једног момка. Пошао сам му у сусрет и — колико је било моје изненађење кад је господин заповедник скинуо са себе сребрну и позлаћену турску сабљу и пружио ми је. У исто време, секретар Совјета, Грк, који је добро знао руски, рекао ми је да је то поклон српског Совјета за заслуге што сам донео свето миро из далеке земље за српску цркву. Ја сам се дуго опирао да узмем сабљу, али су заповедник и секретар одлучно настојали да је узмем и, не желећи даље да се опирем, примио сам са захвалношћу овај ласкави поклон од српског Совјета. После овога, Младен Миловановић пожелео ми је преко секретара Совјета срећан пут, па се вратио кући, а ја сам у исто време пожурио са сабљом Родофиникину, који ми је рекао да сам достојно награђен од српског Совјета, да сам од њега заслужио такав поклон и да је он сам учинио овај предлог Совјету. И тако за овај поклон имам да захвалим овом човеку.

Јутрос ме је посетио митрополит Леонтије и опростио се са мном. Сада међутим док ти пишем ово писмо, драги друже, Родофиникин прелистава хартије које хоће да по-

шаље по мени. После ручка ћу кренути одавде. Не љути се на мене што сам тако мало био у Београду. Рат који може сваки час да избије између Турака и Срба — плаши ме. У том случају ти не би задуго видео свога друга, који би био приморан или да остане у Београду, или да се врати у Русију преко Аустрије, а то би стајало много тешкоћа и брига. Ти не би веровао како ми је необично у туђини, удаљен од свих драгих, сваки се час бринем о њима, јер не знам шта раде, да ли су здрави, да ли мисле о свом другу, да ли се сећају како их је он волео и не престаје да их воли. И када помислим на породицу, срце ми се растужи и тако ми јако закуца као да хоће да искочи и да полети к њима. Понекад сам преклињао своју непромишљеност да видим ове крајеве.

Београд је доста велика варош. Лежи на ставама Саве и Дунава, што му придаје особиту лепоту и изглед. Уосталом, сама варош претставља жалостан изглед војничких пустошења, о чему сведочи мноштво опустошених и разорених зграда. У њему има доста зграда од камена, мало која кућа да има прозоре са стаклом; они су најчешће залепљени хартијом или зјапе отворени. Врло много има турских камених џамија. Минарета, која се издижу над њима, беле се издалека и не мало украшавају саму варош. Само у једној од њих могу Турци да врше богослужење, а остале су пусте. Неке од њих су претворене у трговачке радње, а у другима, како су ми причали, затварају свиње.

У Београду има доста Турака, већином раде, живе у великој сиромаштини и оскудици. Жалосно је погледати ове људе на којима никада не видиш весела лица. Овде није баш тако пријатно шетати улицама, зато што често среташ како по путу гмижу змије којих је, као и гуштера, врло много. Београд је опкољен бедемом и утврђен палисадима, а пред капијама је постављена стража. Срби употребљавају све могућне мере предострожности. У овој вароши нема више од 30.000 становника.

Завршавајући ово писмо, морам ти рећи, драги друже, како се Родофиникин умео снаћи међу Србима и задобити их за себе. У његовој сам башти видео један врло велики камен,

необично занимљив, који је он нашао на обали Дунава и који му сада служи за сто у башти када пије чај или кафу. Какве је ноге поставио под тај камен, погоди? Ја ти то нарочито нећу рећи, да бих дознао колика је твоја радозналост. Али видим да се ти већ љутиш на мене, да узалуд лупаш главу, и да бих те умирио, казаћу ти да су ноге на којима лежи поменута плоча — од турских надгробних споменика, од којих је Родофиникин наредио да се четири пренесу из гробља у његову башту. Ови су споменици исечени од природног камена и претстављају чалме оних на чијим су гробовима били подигнути. У једном је углу чалма дервиша, у другом јаничара итд. Срби су одушевљени овим столом. Потребно је да се човек прилагођава обичајима свакога народа. Идем да се поздравим са Родофиникином. Писаћу ти из Крајове.

СРЕТЕН Л. ПОПОВИЋ

ЈЕДНА СЛИКА ИЗ 1813 ГОДИНЕ

Кад је велика турска војска, 1813 године, напала Србију са свих страна, забуна међу српским старешинама изазвала је узбуђење у народу; српско погранично становништво почело се селити у аустриске крајеве, плашећи се турске освете. А на глас о Карађорђевој преласку у Земун, почела је и војска у масама нануштати логоре и утврђења; у народу је завладала паника, нарочито у Београду, јер је свако гледао пред собом, како каже прота Матија, „неизбежимо ропство и смрт“. О тим тешким тренуцима у Београду, Сретен Поповић је, у својој књизи „Путовање по Новој Србији“, забележио оно што му је мати причала.

Иако у Београду није још ни пушка турска пукла, такав је у народу страх овладао кад је чуо да је Карађорђе прешао преко, да су на врат на нос бегали преко. О овом страху и бекству послужићу се што сам од моје матере слушао. Она би ово причала: Наш зет Наста, муж најстарије јој сестре, био је трговац и имао је своју лађу. Он је гледао да што и од своје трговине у ту лађу спасе. Но навала је од светине у бежању тако велика била да моја мати мал' није остала на обали, а то због тога што јој је мати, која је са другим стварма напред отишла, а син јој Павле Зорић био на Делиграду, наручила да повеже што више може све две и две патке, наниже на обраницу и за њом пође на Саву. Она то учини, али патке не унесе у лађу, него остану на обали савској. Једва се и она кроз светину прогурала и ушла у лађу. Мати би причала да многа светина, која није могла ући у лађу, кад се лађа кренула, газила је у воду и рукама се за лађу држала. Но лађари и други, спасавајући се на лађи, да не би и тако препуна лађа потонула, морали су оне о лађу висеће по рукама бити и ови су у воду падали. Овоме подобан случај потврди ми и г. Јован Џимић (Маранда). И његов отац кад је бегао преко, један од такође бегајућих људи, своју је сопствену кћер, такође обешену за лађу, ножем ударио по руци, да спасе петоро-шесторо своје деце и друге већ у лађи да се не подаве. Ј. Џимић вели да су они са дунавске јалије побегли у Земун. Кома је где прече и ближе било, тамо је и бегао.

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. МИШЕЛ ФУКО: БИОГРАФИЈА
Дидије Ерибон
Лозница: Карпос, 2014.
2. КАРЛ МАРКС: БИОГРАФИЈА
Ролф Хосфелд
Лозница: Карпос, 2014.
3. ФИЛОЗОФСКИ ТЕМПЕРАМЕНТИ: ОД ПЛАТОНА ДО
ФУКОА
Петер Слотердијк
Лозница: Карпос, 2013.
4. МИТОЛОГИЈЕ
Ролан Барт
Лозница: Карпос, 2013.
5. ШТА ЈЕ КАПИТАЛИЗАМ?
Клод Жесиа
Лозница: Карпос, 2013.
6. ШТА ЈЕ ФИЛОЗОФИЈА?
Лаш Фр. Х. Свенсен
Лозница: Карпос, 2015.
7. ШТА ЈЕ ФЕМИНИЗАМ?
Катрине Холст
Лозница: Карпос, 2013.
8. ШТА ЈЕ ИСТОРИЈА ИДЕЈА?
Тронд Берг Ериксен
Лозница: Карпос, 2013.
9. ДЕЛОВИ УМА: 21 КРАТКА ШЕТЊА ОКО ЉУДСКОГ
МОЗГА
Мајкл Корбалис
Лозница: Карпос, 2013.
10. ПОТВРДА ЛИЧНОСТИ: ПОТЕРНИЦА, ЛИЧНА ИСПРАВА
И КОНТРОЛА У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ ЕВРОПИ
Валентин Гребнер
Лозница: Карпос, 2013.
11. ГРЧКИ ПУТ
Идит Хамилтон
Лозница: Карпос, 2013.
12. ПОРОДИЦА И ЉУБАВ У РИМСКОМ ЦАРСТВУ
Пол Вен
Лозница: Карпос, 2012.

13. ЕЛЕКТРОНСКИ МЕДИЈИ И КРАЈ КУЛТУРНЕ ПИСМЕНОСТИ
Маршал Маклуан
Лозница: Карпос, 2012.
14. РАСА И ИСТОРИЈА: РАСА И КУЛТУРА
Клод Леви-Строс
Лозница: Карпос, 2011.
15. О ЉУДСКОЈ ПРИРОДИ: ПРАВДА ПРОТИВ МОЋИ
Ноам Чомски
Лозница: Карпос, 2011.
16. О СМРТИ
Ернст Тугендхат
Лозница: Карпос, 2010.
17. ИДЕОЛОГИЈА И ДРЖАВНИ ИДЕОЛОШКИ АПАРАТИ:
БЕЛЕШКЕ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ
Луј Алтисер
Лозница: Карпос, 2015.
18. МОНОТЕИЗАМ И ЈЕЗИК НАСИЉА
Јан Асман
Лозница: Карпос, 2009.
19. ФИЛОЗОФСКИ ФРАГМЕНТИ = FRAGMENTA
PHILOSOPHICA
Лозница: Карпос, 2009.
20. ТАЧКА НАЈМАЊЕГ ОТПОРА
Ада Дјеруп
Лозница: Карпос, 2013.
21. ГРЧКО ЛЕТО: ЈЕДНА СВАКИДАШЊА ГРЧКА ОД
ЧЕТИРИ ХИЉАДЕ ГОДИНА
Жак Лакаријер
Лозница: Карпос, 2012.
22. ПРОСПЕРОВА ПЕЋИНА: ВОДИЧ КРОЗ КРАЈОЛИК И
ОБИЧАЈЕ ОСТРВА КРФА
Лоренс Дарел
Лозница: Карпос, 2012.
23. ГОРКИ ЛИМУНОВИ КИПРА
Лоренс Дарел
Лозница: Карпос, 2011.
24. ФАРОС И ФАРИЛОН
Едвард Морган Форстер
Лозница: Карпос, 2012.

25. РАЗМИШЉАЊА О МОРСКОЈ ВЕНЕРИ: ВОДИЧ ПО
КРАЈОЛИКУ РОДОСА
Лоренс Дарел
Лозница: Карпос, 2010.
26. КОЛОС ИЗ МАРУСИЈА: ПУТОВАЊЕ ПО ГРЧКОЈ
Хенри Милер
Лозница: Карпос, 2009.
27. ПОРТРЕТ ГРЧКЕ
Николас Гејц
Лозница: Карпос, 2008.
28. ПИСМА ИЗ СОЛУНА
Јелена Димитријевић
Лозница: Карпос, 2008.
29. ГРЧКА ОСТРВА
Лоренс Дарел
Лозница: Карпос, 2014.
30. ПОДАРИ МУ ГОВОР: ЖИВОТ И СМРТ ПЕСНИКА ЕЗОПА
Ханс Јоаким Шедлих
Лозница: Карпос, 2011.
31. НОМО SACER: SUVERENA MOĆ I GOLI ŽIVOT
Ђорђо Агамбен
Лозница: Карпос, 2013.
32. АМЕРИЧКА ПАСТОРАЛА
Филип Рот
Београд: Paideia, 2015.
33. ЗА ИЗАБЕЛ: ЈЕДНА МАНДАЛА
Антонио Табуки
Београд: Paideia, 2015.
34. ШАЛА: СЕДАМ ПРИЧА О ЛЈУБАВИ
Антон Павлович Чехов
Београд: Paideia, 2015.
35. ТРИ ПУТА У ЗОРУ
Алесандро Барико
Београд: Paideia, 2015.
36. ПОРТНОЈЕВ СИНДРОМ
Филип Рот
Београд: Paideia, 2015.
37. СЕНКА ОНОГА ШТО СМО БИЛИ
Луис Сепулведа
Београд: Paideia, 2015.

38. ЗБОГОМ, КОЛАМБУС И ПЕТ КРАТКИХ ПРИЧА
Филип Рот
Београд: Paideia, 2013.
39. НАЈГОРЕ ПРИЧЕ О БРАЋИ ГРИМ
Луис Сепулведа, Марио Делгадо Апарин
Београд: Paideia, 2008.
40. ГУБИЛИШТЕ: РОМАН
Мирко Ковач
Београд: Самиздат, 2012.
41. ЕМА
Александар Мекол Смит
Београд: Самиздат, 2015.
42. МОЛЕКУЛИ
Иван Токин
Београд: Самиздат, 2015.
43. О ИСТОРИЈИ И УМЕТНОСТИ
Оскар Вајлд
Београд: Paideia, 2015.
44. ЦИМЕТАСТЕ ПРОДАВНИЦЕ
Бруно Шулц
Београд: Paideia, 2015.
45. ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ХРОНИКЕ
Алваро Гера
Београд: Paideia, 2015.
46. САНАТОРИЈУМ У СЕНЦИ ПЕШЧАНИКА
Бруно Шулц
Београд: Paideia, 2015.
47. АДРЕСАР
Гордин Лакас
Београд: Paideia, 2015.
48. НОВИ БРАЗИЛ
Ги Хелмингер
Лозница: Карпос, 2011.
49. ОБИТЕЉ
Захар Прилепин
Београд: Самиздат, 2015.
50. ТРБОСЕК
Исабел Аљенде
Београд: Evro-Giunti, 2014.

51. РАТ НЕМА ЖЕНСКО ЛИЦЕ
Светлана Алексијевић
Београд: Чаробна књига, 2016.
52. МИСИЈА ЗАБОРАВ
Марија Дуењас
Београд: Чаробна књига, 2016.
53. ФИЛОСОФИЈА ПРИВРЕДЕ
Сергеј Булгаков
Београд: Логос, 2015.
54. ЕВО МЕ, ТУ САМ
Бранко Пиргић
Београд: Логос, 2016.
55. ЈАПАН ИЗНУТРА
Иља Мусулин
Београд: Танеси, 2016.
56. ФАСЦИНАНТНИ ЈАПАН
Иља Мусулин
Београд: Танеси, 2016.
57. НИКОЛА ТЕСЛА: ГОЛУБИЦА КАТА
Миломир Краговић
Београд: Танеси, 2016.
58. КЊИЖЕВНОСТ КАО ИНСТИТУЦИЈА
Предраг Протић
Београд: Танеси, 2016.
59. ХОТЕЛ ИРИС
Јоко Огава
Београд: Танеси, 2016.
60. СУНЦЕ НА ЗАЛАСКУ
Осаму Дзаи
Београд: Танеси, 2011.
61. АНТОЛОГИЈА КИНЕСКЕ ЛИРИКЕ
Београд: Танеси, 2012.
62. МЕСЕЧЕВА ПРИНЦЕЗА: УСМЕНО И ПИСАНО У
ЈАПАНСКОЈ ДРЕВНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ
Данијела Васић
Београд: Танеси, 2013.
63. ИСПОВЕСТИ
Канае Минато
Београд: Танеси, 2016.

PREPORUČUJEMO

1. Vesna Goldsvorti: **GORSKI** / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3473>

Vesna Goldsvorti eksplicitno uzima za model *Velikog Getsbija*, i njen roman će, kao i original, sigurno definisati jedno društvo u određenom istorijskom trenutku: London danas, dok se živo meso grada pretvara u neživo zlato strahotnim Midinim dodirom nekontrolisanog međunarodnog bogatstva. Od ovog surovog sveta ona stvara, kao i Ficdžerald, priču o pikantnoj korupciji nevinosti, i to radi sa toliko neusiljenog stila i narativne elegancije da vas nezaustavljivo vodi napred, kao da je reč o najukusnijem jelu, od jednog do drugog savršenog zalogaja koji se topi u ustima.

Majkl Frejn, književnik i dramski pisac

Zabavan i dirljiv, ironičan i ozbiljan, Gorski je istovremeno i književni omaž i delo visoko originalne imaginacije. Vesna Goldsvorti briljantno piše o novcu, odeći, romantičnoj ljubavi i dekadentnom seksu – ali i o različitim modelima emigracije. *Jeu d'esprit* sa podjednako mnogo srca i uma.

Eva Hofman, književnica

Očaravajuća knjiga... Sa mnogo duha i poetske snage, Vesna Goldsvorti piše o našoj opsednutosti novcem, glamurom, provodom i seksom, ali na kraju nam pruža nezaboravnu ljubavnu elegiju.

Sofka Zinovjev, književnica

Evo konačno i *Getsbija* za današnji London – sveti grad ruskih superbogataša. U svom prelepo napisanom i zločesto maštovitom romanu, koji je naizmenično nezaboravno tužan i vrlo, vrlo duhovit, Vesna Goldsvorti evocira usamljenost koja ide uz iznenadno i ogromno bogatstvo, kada se nađe u rukama muškaraca i žena koji ne potiču iz krugova naviklih na privilegije. *Gorski* istovremeno nudi i prebogatu satiru na jata parazita koja prate milijardere i lucidnu panoramu Kensingtona i Čelzija u trenutku kada se novi novac preliva preko starog dostojanstva.

Nil Ašerson, istoričar

2. Tihomir Brajović: GROZNICA I PODVIG: Ogledi o erotskoj imaginaciji u književnom delu Ive Andrića / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3511>

Tihomir Brajović, osvedočeni tumač Andrićevog dela u novim hermeneutičkim ključevima, studijom *Groznica i podvig: Ogledi o erotskoj imaginaciji u književnom delu Ive Andrića* poduhvata se analize i interpretacije do sada najmanje izučavane sastavnice ostvarenja našeg kanonskog pisca – erotskog fenomena, po mnogo čemu ključnog, neretko i bazičnog, za oblikovanje predočene, fikcionalizovane, upravo „andrićevske” slike sveta.

Valja podsetiti da je *Groznica i podvig* treći u nizu akribičnih, otkrivalačkih radova Tihomira Brajovića posvećenih opusu Ive Andrića, uvek sa jasno određenim, metodološki precizno profilisanim predloškom tematski i / ili problemski određenog tumačenja.

Prof. dr Mihajlo Pantić

Najvećim delom... autor daje problemski intoniranu panoramu Andrićevog književnog opusa iz vizure interpretativnog razumevanja erotske imaginacije kao onog modusa egzistencijalnog doživljavanja fenomena ljubavi koji, po ovde iznetom shvatanju, preovladava u njegovim žanrovski raznolikim delima. U prvom planu teorijski veoma utemeljenih tumačenja Tihomira Brajovića nalaze se, naravno, novele, pripovetke i svi romani Ive Andrića kao svojevrsno fikcionalno „jezgro” njegovog opusa. Ali velika pažnja u tom rukopisu poklonjena je i Andrićevoj lirici, esejima i meditativnoj prozi.

Relativizujući i dovodeći u pitanje verovanje u nespojivost raspusnički „grozničavog” i isposnički „podvižničkog” poimanja i doživljavanja erotizma, Brajović, naime, pokušava i uspeva da prepozna momente i zone njihovog međusobnog uticaja, koje dobrim delom i tvore onaj osobeni i uvek intrigantan kvalitet vizije ljudske egzistencije u književnim delima Ive Andrića.

Dr Žaneta Perišić

3. Dulse Marija Kardoza: POV RATNICI / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3612>

Povratnici su očaravajuća priča dečaka Ruija koji je, zajedno s majkom i sestrom, uz još stotine hiljada Portugalaca prinuđen da napusti Angolu nakon proglašenja nezavisnosti te zemlje. Napuštanje sopstvenog doma, uprkos činjenici da odlaze u „prestonicu“, ispunjeno je teskobom ove krnje porodice, naročito zbog neizvesne

sudbine oca koji biva zarobljen. Kada dve naizgled suprotstavljene reči – izbeglice i povratnici – postanu sinonimi, onda se duboko preispituje istina o kolonijalizmu, a surovo proterivanje sa ognjišta postaje svojevrsna priča o istoriji jedne imperije.

Rui i ostali sapatnici s teškom mukom pokušavaju da nađu mesto u novoj sredini, zauvek obeleženi svojom različitošću i, najčešće, svedeni na maštu i nadanja.

„(Portugal je) zemlja u kojoj postoji šaka ljudi koji odbijaju da gurnu glavu u pesak, oni skidaju slojeve laži koja prekriva naše vreme. Ti ljudi su hrabri, ti ljudi su sjajni. Dulse Marija Kardoza pripada toj grupi ljudi i, nakon *Povratnika*, ona treba da bude primljena u panteon velikih pisaca, onih koji pišu iz dubine duše.“

Público, Portugal

„Stil Dulse Marije Kardoza poseduje izvanrednu silinu, čini da život naprosto izvire iz stranica koje čitamo. Rui i svi ostali čiji se putevi ukrštaju s njegovim prestaju da budu likovi jedne priče, da bi nam ušli u život kao da su deo nas samih.“

O Estado de S. Paulo, Brazil

4. Dejan Tiago Stanković: ESTORIL: ratni roman / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3642>

Junak romana može biti i građevina.

„Estoril“ je čuveni hotel nadomak Lisabona, koji je tokom Drugog svetskog rata, zahvaljujući portugalskoj neutralnosti, bio centar nekih od sudbinskih događaja po Evropu i svet, ali i stecište najvažnijih poznatih i anonimnih aktera veka.

Neposlušnost jednog portugalskog konzula spasla je smrti hiljade ljudi pred Hitlerovim nacizmom. Tako je Lisabon, kao tada najveći izbeglički logor (za razliku od onih – koncentracionih) privremeno udomio ljude svih nacionalnosti kako bi im obezbedio put za Ameriku. Među njima su se našli špijuni svih zaraćenih strana, avanturisti, diplomate, vagabundi, bivši kraljevi, sirotani i bogataši – sve do porodica Rotšild i Habzburg.

Glavni jugoslovenski/srpski lik je dvostruki tajni agent koji bi se mogao ovako predstaviti: „Zovem se Popov... Duško Popov.“ Asocijacija na Džejmisa Bonda je ispravna – to je istorijska ličnost, čovek po kojem je Jan Fleming stvorio lik o Džejmisu Bondu. Reč je o nemačko-britanskom dvostrukom agentu koji je imao jednu od najvažnijih uloga u događajima pred japansko bombardovanje američke vojne luke Perl Harbor i savezničko iskrcavanje u Normandiji. Šef Ef-Bi-Aja Edvard Huver nije poslušao njegovo upozorenje, Britanija mu je dodelila orden,

porodica Bajloni ga volela, a njemu su u srcu bili porodica, Beograd i Dubrovnik. Družio se u Lisabonu i Evropi s Jovanom Dučićem i svetskim džet-setom, prošao kroz živote Miloša Crnjanskog i Antoana de Sent Egziperija... U stvari, spasavao je svet. Ova knjiga govori o tome. I o mnogo čemu još.

Dejan Tiago-Stanković napisao je izvrstan, uzbudljiv roman-prvenac.

Vladislav Bajac

5. Sorž Šalandon: ČETVRTI ZID / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3616>

Sredinom sedamdesetih godina prošlog veka u Parizu aktivistički kružok na Sorboni spaja Žorža, studenta istorije i zaljubljenika u pozorište i Sema, grčkog Jevrejina i jednog od glavnih aktera okupacije Politehničke akademije u Atini. Sem u Žoržu prepoznaje mladog i naivnog sebe: nošenog idealima, srčanog, crno-belih pogleda na svet i, nakon decenije burnog prijateljstva, na samrti, zahteva od Žorža da ispuni njegovu poslednju želju. Terminalna bolest sprečila ga je da u zaraćenom Bejrutu postavi Anujevu verziju *Antigone*, sa glumačkom ekipom sačinjenom od svih etničkih grupa koje učestvuju u konfliktima, te moli prijatelja da on postavi predstavu. Teška srca, s dubokom sumnjom u naivnu premisu da umetnost može da donese mir, Žorž napušta svoju ženu i saborca Oror i njihovu malenu ćerku Luiz i odlazi u Liban.

Po prvi put suočena s realnošću pravog rata, Žoržova zapaljiva retorika utihnjuje i otvara prostor za nedoumice, ispitivanje sveta i sebe u njemu. Reči poput *sloboda*, *žrtva* ili *osveta*, koje su nekada bile samo romantičarski slogani na plakatima, olako izgovarane po francuskim amfiteatrima, odjednom postaju isključive i opipljive. Žorž nas uvlači duboko u srce dvostruke antičke tragedije smeštene u savremeni kontekst, one na pozornici i one na frontu. Kroz te dve prizme postavlja nam pitanja koja se ponavljaju od Sofokla, preko Brehta do samog autora, Šalandona: Kada mimezis govori istinu celovitiju od same realnosti, a pred kojim izborima reči prestaju da postoje?

O autoru:

Sorž Šalandon je francuski novinar i pisac, rođen 1952. godine u Tunisu. Kao novinar, od 1973. do 2007. godine, pisao je za list *Liberasion*, gde je osim ostalog pratio i tadašnja aktuelna dešavanja u Iranu, Iraku, Libanu, Somaliji i Avganistanu. Godine 1988. primio je Nagradu „Alber Londr“ za svoje reportaže o Severnoj Irskoj i o suđenju Klausu Barbiju. Potom je radio za list *Kanar anšen*. Autor nekoliko romana, među kojima su *Le petit Bonzi* (Maleni Bonzi, 2005), *Mon*

traître (Moj izdajnik, 2008) i *La Légende de nos pères* (Legenda naših očeva, 2009), za svoj drugi roman *Une promesse* (Obecanje, 2006) dobio je Nagradu „Medici“ (Prix Médicis). Za roman *Povratak u Kilibegz* (*Retour à Killybegs*, 2011) Šalandon je dobio Veliku nagradu Francuske akademije, potom Nagradu čitalaca Festivala „Ulica knjiga“ (Festival Rue des Livres 2012), a ovaj se roman našao i u užem izboru za prestižnu Gonkurovu nagradu. Sorž Šalandon prvi je dobitnik Gonkurove nagrade studenata Srbije, 2012. godine i to upravo za roman *Povratak u Kilibegz*.

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД ОКТОБАР—НОВЕМБАР 2016. ГОДИНЕ**

1. РОМАН У СЛИКАМА
Гордана Куић
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
2. СИН
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2014.
3. ПРЕЉУБА
Пауло Коелњо
Београд: Лагуна, 2014.
4. СТАРИ ГРОБОВИ
Тони Парсонс
Београд: Лагуна, 2015.
5. ТЕРОР
Ден Симонс
Београд: Лагуна, 2009.
6. ЗАШТО ПСУЈЕМ
Ведрана Рудан
Београд: Вулкан издаваштво, 2014.
7. ШАЛУ НА СТРАНУ
Ник Хорнби
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
8. СНЕШКО
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2013.
9. ХИЉАДУ ЧУДЕСНИХ СУНАЦА
Халед Хосеини
Београд: Лагуна, 2008.
10. КАТЕДРАЛА НА МОРУ
Илдефонсо Фалконес
Београд: Лагуна, 2008.